

Domonkos Péter Bérletfényképe

A képen a fivérem [Domonkos Péter] látható, vonatbérlethez készítettük 1936-ban, amikor ő tizenhét éves volt. Akkoriban azért váltottunk ki vonatbérletet, mert már kora nyáron kimentünk a rákoscsabai nyaralóba, és késő ősszel költöztünk vissza, és onnan jártunk be az iskolába. A hatodik reáliskolát végezte, ami abból látható, hogy a sapkán két csík van. A négy elemi után mind a ketten nyolcosztályos reáliskolába mentünk, a Kemény Zsigmond Reáliskolába, a Bulyovszky (ma Rippl Rónai) utcába [lásd: gimnázium és egyéb középiskolák]. A fivérem, Péter mindig fölöttem járt. De csak egy évvel, mert novemberi volt, és vesztett egy évet. Nagyon jó tanuló volt, sokkal jobb tanuló volt, mint én. Amikor 1938-ban leérettségizett, rögtön jött az első zsidótörvény [lásd: zsidótörvények Magyarországon]. Ennek következtében, bármennyire is tehetséges volt, szóba sem jöhetett az egyetem. Először megpróbálták elhelyezni valamilyen irodai munkára, de nem nagyon lehetett rendes állást kapni abban a zsidótörvényes világban, és akkor kitalálták, nem csak a mi szüleink, a többi zsidó szülő is, hogy ipari szakmát kell tanulni. Egy villanszerelő vállalathoz,

a Neumann-féle céghez szegődött tanulónak, tanoncnak. Az érettségizett fiatalembereknek ezekben az iparokban elismerték a korábbi tanulmányokat, és csak egy évet kellett eltölteni tanoncként. Pétert 1940-ben behívták katonának, majd átminősítették munkaszolgálatosnak [lásd: munkaszolgálat (musz)]. 1940-ben még úgy vonult be, mint karpaszományos, de 1941-ben, ha jól emlékszem, már levették róluk az egyenruhát [A honvédelmi minisztérium 1942 márciusában adott ki rendeletet arról, hogy a zsidó munkaszolgálatosoknak a saját polgári ruházatukat kell viselni, és erre sárga karszalagot kell varrni, de sok alakulatnál már 1941 végétől elvették a zsidóktól az egyenruhát. 1942 tavaszáig nem volt általános a sárga karszalag viselése sem, de a parancsnoktól függően sok alakulatnál ezt is bevezették (R. L. Braham: A népiirtás politikája. A holokauszt Magyarországon, Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó, 2003, 31. oldal). -- A szerk.]. 1942 nyarán jelezte, hogy vagonírozzák, és viszik őket a frontra. Egyenesen a doni pusztulásba vitték. Utoljára 1942-ben, az elutazás előtt tudtam még vele beszélni. A határról még küldött egy lapot, amiben azt írta, hogy jól vagyunk. Soha többé nem jött semmiféle papír tőle, csak a pár soros értesítés apámnak: 'Értesítjük, hogy Domonkos Péter kiség.mu.szolg. aki az 1919. évben Budapesten született, anyja neve: Rózsa Gabriella, 1943. január hóban Márkinál meghalt és a helyszínen eltemették.' [Föltehetően az ukrainai Zsitomir járásbeli Marki településről van szó. -- A szerk.]